

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Соціальна реінтеграція ветеранів в Україні : аналітичний звіт. Київ : МОМ. ООН Міграція, 2023. 45 с.
2. Роль держави у соціальній реінтеграції ветеранів : аналітичне дослідження. Київ : Український ветеранський фонд, 2024. 30 с.
3. Рейкін В. С. Соціальний менеджмент: конспект лекцій. Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 129 с.
4. Системи соціальної підтримки ветеранів: Хорватія, Ізраїль, Велика Британія, Сербія та Данія: аналітична записка / С. Брус, Я. Бухта, І. Шматко ; за заг. ред. Д. Султангалієва та Л. Галан. Київ, 2023. 104 с.
5. Кокун О. М., Пішко І. О., Лозінська Н. С., Олійник В. О. Посттравматичне зростання військовослужбовців – учасників бойових дій : метод. посіб. Ч. 1. Теоретичні основи. Київ : «Центр учбової літератури», 2024. 152 с.
6. Возніцина К., Литвиненко Л. Невидимі наслідки війни. Як розпізнати? Як спілкуватись? Як допомогти подолати? : довідник для широкого кола фахівців. Київ, 2023. 164 с.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ІІ КУРСУ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 231 СОЦІАЛЬНА РОБОТА В PUSH SCHOOL

Курторжевська Любов

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г Короленка

kutorzhevska2020@ukr.net

Відповідно до графіка навчального процесу здобувачі вищої освіти ІІ курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної форми навчання факультету психології і соціальної роботи спеціальності 231 Соціальна робота освітньої-професійної програми «Соціальна робота (Соціальна педагогіка)», проходять навчальну практику у закладах освіти. Навчальна практика у закладах освіти є першим і важливим етапом входження здобувачів вищої освіти до навчального процесу у вищому навчальному закладі з метою формування в них активного ставлення до здобуття високого рівня наукових і професійних знань, умінь і навичок для майбутньої практичної діяльності в галузі соціальної роботи. Навчальна практика проводиться з відривом від навчання. Мета навчальної практики: ознайомлення здобувачів вищої освіти з особливостями майбутньої професійної діяльності фахівців з соціальної роботи, соціальної педагогіки в закладах освіти. Цьогоріч студенти проходили навчальну практику в таких освітніх закладах: у Полтавському мистецькому ліцеї імені Софії Русової та у Відокремленому структурному підрозділі «Перша Українська Школа» Харківської області в м. Полтава.

Основними видами робіт студента-практиканта є: ознайомлення з інноваційними формами роботи педагогів закладу, опрацювання першоджерел та ознайомлення з завданнями і змістом позакласної та позашкільної роботи, з

соціально-педагогічною роботою щодо попередження проявів булінгу в закладі, з соціально-педагогічною роботою з дітьми девіантної поведінки, а також з видами надання допомоги учасникам освітнього процесу в період повномасштабного збройного вторгнення РФ в Україну, з соціально-педагогічною роботою зі здобувачами освіти з багатодітних родин та дітей, які залишилися без піклування батьків, з підтримкою та наданням допомоги дітям, батьки яких – учасники АТО; дітям, батьки яких учасники ООС; дітям, один з батьків яких загинув (пропав безвісти) під час бойових дій або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, а також внаслідок захворювання та дітям, сім'ї яких проживають у населених пунктах на лінії зіткнення.

Відомо, на початку III тисячоліття радикально змінюється державна освітня політика в Україні. Інноваційна стратегія розвитку сучасного освітньо-виховного процесу, – зауважує І. Д. Бех, – зумовила створення технологій для забезпечення його якості [1, с. 9]: у сучасній освіті проголошено один із важливих принципів – принцип варіативності, який дає можливість вибирати та конструювати педагогічний процес за будь-якими моделями, включаючи авторські. Нині створюється нова педагогіка, – зауважує І. Дичківська, – характерною ознакою якої є інноваційність. Педагогічна інновація, – за словами І. Дичківської – сукупність нових професійно-педагогічних дій педагога, спрямованих на вирішення актуальних проблем виховання й навчання з позицій особистісно-орієнтованої освіти; цілісна, теоретична, технологічна й методична концепція оновлення педагогічної діяльності, що забезпечує її вихід на якісно новий рівень; процес освоєння нового (засобу, методики, технології, програми тощо) [2, с. 343–344], це нововведення в педагогічну діяльність, це зміни у змісті та технології навчання і виховання, що мають на меті підвищення їх ефективності.

Відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту», у системі спеціалізованої освіти здобуття повної загальної середньої освіти забезпечують заклади спеціалізованої освіти: зокрема, мистецький ліцей – заклад спеціалізованої мистецької освіти, що забезпечує здобуття початкової та профільної мистецької освіти одночасно із здобуттям повної загальної середньої освіти на всіх або окремих її рівнях [3]. Рішенням № 1365 від 03 червня 2020 року Полтавської обласної ради було реорганізовано шляхом перетворення Полтавської спеціалізованої мистецької школи-інтернату I–III ступенів «Центр освіти та соціально-педагогічної підтримки» ім. Софії Русової Полтавської обласної ради у Полтавський мистецький ліцей ім. Софії Русової Полтавської обласної ради. Згідно з «Положенням про мистецький ліцей» та «Статуту Полтавського мистецького ліцею ім. Софії Русової Полтавської обласної ради» освітній процес у мистецькому ліцеї організовується відповідно до освітніх програм мистецького ліцею, що розробляються на основі типових освітніх програм, затверджених МКІП.

Полтавський мистецький ліцей, як ми зазначали, – це заклад спеціалізованої освіти, що забезпечує здобуття початкової і профільної освіти одночасно із здобуттям повної загальної середньої освіти на всіх або окремих її рівнях. Допрофільне навчання з живопису, ліплення, фортепіано, скрипки,

баяну, вокалу, хореографії проходять в студіях, де за основу взято програми, рекомендовані Міністерством культури та інформаційної політики, на основі яких розроблені наскрізні програми, узгоджені з Департаментом культури та інформаційної політики. Допрофільне навчання здійснюється на початковому і базовому рівні (5–9 класи) і забезпечує наступність між основною та старшою школою, створює передумови для життєвого та професійного самовизначення учнів. Профільна освіта – це вид диференційного навчання. Відповідно до самовизначення (з урахуванням здібностей та інтересів) після закінчення допрофільного навчання старшокласники надають перевагу предметам, які опанували в 5-9 класах і можуть стати важливими в їх майбутній професії.

Студенти дізнаються, що для реалізації профільної освіти ліцей має потужну матеріально-технічну базу: просторі класи, майстерні, кабінет інформатики, STEM-лабораторії, спортивний та тренажерний зали, актова зала, їдальня, тощо. Початкова мистецька освіта в ліцеї здобувається одночасно з початковою та базовою середньою освітою і полягає в набутті учнями компетентностей початкового рівня у вибраному виді мистецтва. Профільна мистецька освіта здобувається на основі початкової мистецької освіти одночасно з повною загальною середньою освітою та орієнтована на продовження навчання на наступному рівні мистецтва – з художнього та музичного напрямку. Таким чином, студенти дізнаються, що освітній процес в ліцеї здійснюється за двома напрямками: освітнім та мистецьким. Майбутні фахівці соціальної сфери знайомляться з впровадженням інклюзивної освіти – інклюзивне навчання в умовах мистецького ліцею визначається як процес включення дітей з особливими освітніми потребами і забезпечення права на одержання освіти, якість якої не відрізняється від освіти здорових дітей. Учні з особливими освітніми потребами у другій половині дня набувають практичних навичок індивідуально, або в своїй групі, з вибраного ним виду мистецтва, адже в цей час здійснюється диференціація навчального процесу, спрямована на урахування інтересів, нахилів і здібностей кожного здобувача освіти.

Інший освітній заклад, де студенти проходили навчальну практику – відокремлений структурний підрозділ «Перша Українська Школа» Харківської області в м. Полтава. Серед головних завдань, які ставить перед собою педагогічний колектив PUSH School, – свідчить завідувач закладу Олег Підгайко, – варто назвати такі: – акцент у навчанні на міждисциплінарних зв'язках; – використання сучасних методик, які сприяють розвитку навичок працювати у команді та критично мислити; – участь в міжнародних проєктах та стартапах; – підтримка учнів через коучинговий підхід у навчанні та менторський супровід вчителями; – Cambridge English та Cambridge Exams; – менторський супровід профільними зовнішніми спеціалістами (9–12 класи); – білінгвальні уроки; – розвиток активної громадянської позиції та відповідального ставлення до власного життя; – активізація участі у предметних учнівських олімпіадах та роботі МАН, різноманітних конкурсах, акціях, змаганнях тощо [4, с 132]. Організація освітнього процесу в PUSH School спрямована насамперед на розвиток здібностей учнів, враховуючи оптимальне співвідношення всіх видів їх діяльності, де формуються різні види

обдарованості. У навчальному закладі створено такий освітній простір, який враховує різнобічні потреби та схильності учнів. Важливою деталлю є те, що число учнів складає всього 15. Таким чином вчителі приділяють достатню кількість уваги кожному і кожній, а навчальні простори адаптовані спеціально під таку кількість [5]. У відокремленому структурному підрозділі «Перша Українська Школа» Харківської області в м. Полтава студенти відвідали інноваційні форми роботи педагогів (ранкові зустрічі, івенти), дізналися про проведення тематичних тижнів, днів, а також познайомилися з Хібукі-терапією, що дає високі показники ефективності в роботі з психологічною травмою у дітей. Студенти дізналися від психолога (соціального педагога) про історію, звідки та чому він приїхав песик. Коли у дитини з'являється інтерес та бажання взаємодіяти з тваринкою, вона впускає іграшку у свій особистий простір. Дитина під час занять має право на будь-яку взаємодію з Хібукі та на будь-який прояв своєї індивідуальності. Відновлення відчуття внутрішньої свободи сприяє усуненню наслідків психологічної травми. Під час терапії дитина, граючи з Хібукі, може розповісти про себе. Це допомагає їй самій, також дає можливість дорослим зрозуміти дитину та надати відповідну допомогу.

Таким чином, особливістю проведення навчальної практики в закладах освіти для студентів II курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 231 Соціальна робота в Push School є те, що майбутні фахівці ознайомилися з інноваційними формами роботи педагогів закладу з вихованцями, зокрема: ранкові привітання; тематичні тижні: «Калейдоскоп цікавинок», «Handmade», «Зустрічі весни»; тематичні дні: «День квіткових зустрічей», «Зелений день», «День мистецтва»; створення фотозон, створення «Весняної палітри кольорів», організація поетичного батлу «Весна в римах» та ін. Отже, організація освітнього процесу в PUSH School спрямована насамперед на розвиток здібностей учнів, враховуючи оптимальне співвідношення всіх видів їх діяльності; використання сучасних методик сприяють розвитку навичок працювати у команді та критично мислити, при цьому у дітей розвивається активна громадянська позиція та відповідальне ставлення до власного життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бех І. Д. Особистість у просторі духовного розвитку : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2012. 256 с.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2020, № 31, ст.226).
4. Обдаровані діти – скарб нації! : матеріали V Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф., м. Київ, 23–29 жовт. 2024 р. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2024. 1604 с.
5. PUSH School. URL: <https://push-school.com/>